

IMPLICIT ÉS EXPLICIT TANULÁSI KÉPESSÉG AUTIZMUSSAL ÉLŐKNÉL

Balogh Virág *, **Németh Dezső ****

* SZTE BTK Neveléstudományi Doktori Iskola

** SZTE BTK Pszichológiai Intézet

Kulcsszavak: autizmus, implicit tanulás, explicit tanulás

Két alapvető tanulási mechanizmust különböztethetünk meg: az implicit tanulást (tudatos figyelmet nem igénylő, kvázi tudattalanul működő folyamat, mely során a személy nem tudja verbalizálni a tanultakat) és az explicit tanulást (mely minden esetben feltételezi a tudatos figyelmet, a tanuló ennek során hipotéziseket, stratégiákat használ). Az implicit tanulás kritikusszerűen tölt be kognitív, társas, nyelvi és motoros funkcióban egyaránt, az explicit tanulóval kiegészülve pedig a legtöbb tanulási mechanizmus hátterében e két folyamat kooperatíván jelenik meg.

Sok kutatás károsodott explicit tanulást írt le autizmusban. Azonban implicit tanulási folyamataikról kevesebb publikáció született. A kevert (implicit-explicit) tanulási helyzetben jellemző képességeikről pedig nem ismerünk publikált adatokat.

Vizsgálatainkban összehasonlítjuk (I.) autizmussal élő és tipikusan fejlődő gyerekek implicit, valamint (II.) implicit-explicit tanulási teljesítményét. A tanulási folyamatokat az ASRT-feladattal (alternating serial reaction time; Howard és Howard, 1997) vizsgáltuk, mely az általános motoros tanulás és a szekvenciaspecifikus tanulás külön mérését is lehetővé teszi.

Az autista gyermekek (1) ép implicit készségtanulást mutattak és (2) az implicit-explicit helyzetben is egészséges társaik szintjén tudtak teljesíteni. Implicit eredményünk – mely vizsgálati helyzetében az autizmussal élők komolyabb kihívásnak feleltek meg, hiszen nehezebb ASRT-feladatot használtunk (4 elemű a 3 elemű helyett) – egybecseng Barnes és munkatársai (2008), valamint Gordon és Stark (2007) által publikált kutatások eredményeivel. Ebből arra következtethetünk, hogy az autizmussal élők nehéz implicit tanulási feladaton is képesek megfelelni. Implicit-explicit tanulási helyzetben szintén ép teljesítményt mutattak annak ellenére, hogy explicit helyzetben gyengébb teljesítményt szoktak produkálni ép társaiknál.

Eredményeink hozzájárulnak a tanulási funkciók és azok fejlődési zavarainak jobb megértéséhez, példázatként az implicit és explicit folyamatok kooperatív működését (II. vizsgálat), továbbá rávilágítanak olyan fejlesztő technikák szükségességére, melyek minél nagyobb hangsúllyal emelik be az implicit elemeket az explicit mellé oktatásuk, fejlesztésük során.